

Examen VMBO-GL en TL

2012

tijdvak 2
dinsdag 19 juni
13.30 - 15.30 uur

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 47 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 62 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Staatsinrichting van Nederland

- 1p 1 Welke bewering over de grondwet van 1848 is juist?
- A De Eerste en Tweede Kamer moeten verantwoording afleggen aan de ministers.
  - B De koning(in) moet verantwoording afleggen aan de ministers.
  - C De ministers moeten verantwoording afleggen aan de Eerste en Tweede Kamer.
  - D De ministers moeten verantwoording afleggen aan de koning(in).
- Gebruik bron 1.*
- 1p 2 De beschrijving in de bron past bij een politieke stroming uit de 19e eeuw.
→ Bij welke politieke stroming past de beschrijving in de bron?
- Gebruik bron 2.*
- 1p 3 Was de huwelijkswet van 1892 voor vrouwen een **belemmering** of juist een **stimulans** om politiek actief te worden? Verklaar je keuze.
Doe het zo:
De huwelijkswet was een ... (kies uit: belemmering of stimulans), omdat ... (geef een verklaring).
- 1p 4 Rond 1900 riepen katholieke leiders zowel arbeiders als werkgevers op om samen te werken. Beide groepen moesten ook goed luisteren naar de paus. Staken was geen goed middel.
Waar waren de katholieke leiders bang voor?
- A Dat beide groepen zouden kiezen voor het feminisme.
  - B Dat beide groepen zouden kiezen voor het liberalisme.
  - C Dat de katholieke arbeiders zouden kiezen voor het socialisme.
  - D Dat de katholieke werkgevers zouden kiezen voor het protestantisme.
- 1p 5 Veel liberalen waren rond 1900 **tegen** algemeen kiesrecht.
→ Noem een argument dat zij gebruikten om hun standpunt te verdedigen.
- 2p 6 Hieronder staan enkele standpunten van politieke partijen rond 1900:
- 1 De gehuwde vrouw hoort in het gezin; zij dient te zorgen voor haar man en kinderen.
  - 2 Het bijzonder onderwijs verdeelt de samenleving en brengt de nationale eenheid in gevaar.
  - 3 Het vrouwenkiesrecht is van het hoogste belang voor de emancipatie van vrouwen.
  - 4 Onze politieke ideeën zijn gebaseerd op ons geloof.
- Welke **twee** standpunten passen bij een **confessionele** partij rond 1900?
Schrijf alleen de juiste nummers op.

Gebruik bron 3.

- 1p 7 Welke conclusie naar aanleiding van de bron is juist?
- A Door het groeiend aantal leden konden vakbonden de macht overnemen in fabrieken.
  - B Pas na invoering van het algemeen kiesrecht groeiden de vakbonden.
  - C Pas toen de emancipatie van de liberalen was voltooid, begon het ledental van de vakbonden te groeien.
  - D Vakbonden waren onderdeel van een sterk verzuilde samenleving.

Gebruik bron 4.

- 1p 8 Naar aanleiding van welke gebeurtenis deed Aletta Jacobs deze uitspraak?

Gebruik nogmaals bron 4.

- 1p 9 Welk begrip past bij de bron?

- A emancipatie
- B pacificatie
- C schoolstrijd
- D verzuiling

- 1p 10 In april 2002 besloot de Tweede Kamer tot een onderzoek naar de gebeurtenissen rond de uitzending van militairen naar Srebrenica in voormalig Joegoslavië.

Van welk recht maakte de Tweede Kamer gebruik?

- A het recht van amendement
- B het recht van enquête
- C het recht van initiatief
- D het recht van interpellatie

- 1p 11 Hieronder staan enkele stappen die nodig zijn om een nieuwe wet te maken:

- 1 De Eerste Kamer stemt in meerderheid vóór het wetsvoorstel.
  - 2 De koning(in) en de minister(s) ondertekenen de wet.
  - 3 De Tweede Kamer krijgt het wetsvoorstel aangeboden.
  - 4 De Tweede Kamer stemt over amendementen op het wetsvoorstel.
- Zet de vier genoemde stappen in de juiste volgorde.

Doe het zo:

Eerst ..., dan ....., vervolgens ... en ten slotte ... (schrijf de nummers op).

- 1p 12 Twee stellingen over rechtsbijstand:

Stelling 1: Als iemand geen advocaat kan betalen, moet de overheid dat voor hem of haar doen.

Stelling 2: Iedere burger moet zich zelf verzekeren tegen de kosten van rechtsbijstand.

→ Welke stelling past bij een socialistische opvatting over rechtsbijstand? Verklaar je keuze.

Doe het zo:

Stelling ... (vul nummer in), omdat volgens de socialisten ... (verklaar je keuze).

- 1p 13 Stel: prins Willem Alexander, prinses Maxima en hun kinderen zijn op vakantie. Een fotograaf maakt een paar foto's, zonder daarvoor toestemming te vragen. De foto's worden gepubliceerd in een tijdschrift. De prins stapt daarna naar de rechter, want hij vindt dat zijn recht op privacy wordt geschonden. De redacteur van het tijdschrift kan zich beroepen op een **ander** grondrecht.
→ Op welk grondrecht kan de redacteur van het tijdschrift zich beroepen?
- 1p 14 Iemand is lid van een politieke partij en staat op plaats 9 van de landelijke kandidatenlijst van zijn partij. Hij/zij haalt de kiesdeler niet, maar dankzij het grote aantal stemmen op de nummer 1 van de partij is kandidaat nummer 9 tóch gekozen in de Tweede Kamer.
→ Volgens welk kiesstelsel is deze kandidaat gekozen?
- Gebruik bron 5.*
- 1p 15 In de bron geeft de minister antwoord op Kamervragen. Het antwoord op de tweede vraag is nog niet ingevuld. Hieronder staan vier mogelijke antwoorden. Welk mogelijk antwoord van de minister past bij de Nederlandse grondwet?
- A Ja, dat zal ik doen, omdat er vrijheid moet zijn om op alle scholen het kerstfeest te kunnen vieren.
  - B Ja, dat zal ik doen, omdat het de plicht van de overheid is om de Nederlandse cultuur te bevorderen.
  - C Nee, dat zal ik niet doen, omdat de scholen in Nederland de vrijheid hebben om zelf te bepalen of ze een kerstboom plaatsen of niet.
  - D Nee, dat zal ik niet doen, omdat het de plicht van scholen is om symbolen van een godsdienst buiten de school te houden.
- Gebruik bron 6.*
- 1p 16 Wie is in de bron aan het woord?
- A de minister van Economische Zaken
  - B de Nationale Ombudsman
  - C een advocaat
  - D een officier van justitie
- 2p 17 Vanaf 1848 zijn er verschillende veranderingen in de Nederlandse staatsinrichting doorgevoerd die ons land **democratischer** hebben gemaakt.
→ Noem **drie** van deze veranderingen vanaf 1848.

Historisch overzicht vanaf 1900

- Gebruik bron 7.*
- 1p 18 Geef een argument waarom onderdeel 1 van de bron waarschijnlijk betrouwbaarder is dan onderdeel 2.
- Gebruik bron 7, onderdeel 2.*
- 1p 19 De Franse legerleiding had een politieke reden om met een officieel persbericht **bewust** een andere weergave te geven van hetzelfde gebeurtenis.
→ Geef een politieke reden waarom de Franse legerleiding dit deed.

Gebruik bron 8.

1p 20 Wat is de boodschap die de Britse regering wil overbrengen met deze poster?

1p 21 In 1929 brak over de hele wereld een grote economische crisis uit. Duitsland werd extra hard getroffen.

Waarom werd Duitsland extra hard getroffen?

- A Omdat Duitsland jarenlang te veel geld had uitgegeven aan bewapening.
- B Omdat Duitsland jarenlang te veel snelwegen had aangelegd.
- C Omdat Duitsland ook nog leningen en herstelbetalingen moest betalen.
- D Omdat Duitsland weigerde een aanpassingspolitiek te voeren.

Gebruik bron 9.

2p 22 Hieronder staan vier kenmerken van de Sovjet-Unie onder Stalin:

- a persoonsverheerlijking
- b planeconomie
- c strafkampen
- d zuiveringen

→ Geef per tekst aan welk kenmerk daarbij past. **Let op!** Ieder kenmerk mag maar één keer genoemd worden.

Doe het zo:

Bij tekst 1 past kenmerk: ... (schrijf letter op).

(enz. tot en met tekst 4)

1p 23 Welke uitspraak past bij de ideeën van Hitler?

- A De parlementaire democratie is een slechte vorm van bestuur.
- B Godsdienst moet de basis van de politiek zijn.
- C Het groepsbelang is minder belangrijk dan de vrijheid van het individu.
- D Man en vrouw zijn in de maatschappij gelijk aan elkaar.

2p 24 Een invulopdracht over de Eerste en de Tweede Wereldoorlog.

- 1 Tijdens de Eerste Wereldoorlog ontstond in Noord-Frankrijk en België een ... (**Blitzkrieg / loopgravenoorlog**) ... .
- 2 De meeste slachtoffers tijdens de Eerste Wereldoorlog waren ... (**burgers / soldaten**) ... .
- 3 De meeste Nederlandse slachtoffers tijdens de Tweede Wereldoorlog stierven als gevolg van ... (**Duitse bombardementen / de Holocaust**) ... .
- 4 Aan het einde van de Tweede Wereldoorlog werden voor het eerst ... (**atoombommen / gifgasbommen**) ... gebruikt.

→ Kies telkens uit de twee mogelijkheden.

Doe het zo:

zin 1: ... (kies uit: Blitzkrieg / loopgravenoorlog)

zin 2: ... (kies uit: burgers / soldaten)

zin 3: ... (kies uit: Duitse bombardementen / de Holocaust)

zin 4: ... (kies uit: atoombommen / gifgasbommen)

Gebruik bron 10.

- 1p **25** Dit affiche roept vrijwilligers op om te vechten tegen een ideologie. Tegen welke ideologie is het affiche gericht?
A communisme
B fascisme
C nationaal-socialisme
D nationalisme
- 2p **26** Sommige Nederlanders hebben zich tijdens de Tweede Wereldoorlog verzet tegen de Duitse bezetter.
→ Noem **twee** verschillende voorbeelden van actief en/of passief verzet.
- 2p **27** Toen de Duitsers Nederland hadden bezet, kwamen veel burgemeesters die **geen** lid waren van de NSB voor de vraag te staan of ze moesten aanblijven als burgemeester of niet. Sommigen namen ontslag, anderen bleven op hun post.
→ Geef voor beide keuzes een politiek argument.
Doe het zo:
ontslag nemen als burgemeester, omdat ... (geef politiek argument).
toch aanblijven als burgemeester, omdat ... (geef politiek argument).

Gebruik bron 11.

- 1p **28** Tot welk bondgenootschap behoorden de 'vijandelijke vliegtuigen'?

Gebruik bron 12

- 2p **29** Hoe heten de drie zittende mannen die op de foto zijn afgebeeld?
Doe het zo:
Nummer 1 is: ... (vul naam in).
(enz. tot en met nummer 3)

Gebruik bron 13.

- 1p **30** Nederlanders werden in 1945 opgeroepen om zich aan te melden voor een mariniersopleiding. Voor welke strijd werden zij opgeleid **direct na** de bevrijding van Nederland in mei 1945?
Zij werden opgeleid voor de strijd tegen:
A de Duitsers in Europa.
B de Japanners in Indonesië.
C de Nederlandse kolonisten in Indonesië.
D de Russen in Europa.

Gebruik bron 14.

- 1p **31** De bron bestaat uit vier onderdelen over de geschiedenis van Indonesië.
→ Zet de onderdelen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.
Doe het zo:
Eerst ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (schrijf nummers op).

Gebruik bron 15.

- 1p **32** Met behulp van deze poster wilde de ARP haar standpunt over een eventuele onafhankelijkheid van Indonesië duidelijk maken.
→ Was de partij **vóór** of **tegen** de onafhankelijkheid? Verklaar je keuze met behulp van de bron.

Doe het zo:

De partij was ... (vul in: vóór of tegen) de onafhankelijkheid van Indonesië, omdat ... (geef verklaring).

- 2p **33** Noem twee **verschillende** voorbeelden waaruit blijkt dat minister-president Drees een belangrijke rol heeft gespeeld bij grote veranderingen in de Nederlandse samenleving na de Tweede Wereldoorlog.

Doe het zo:

Drees heeft een belangrijke rol gespeeld bij ... en bij ... (noem twee verschillende voorbeelden).

Gebruik bron 16.

- 2p **34** In de tekst zitten **twee** fouten.
→ Welke twee fouten zitten in de tekst? Schrijf de fouten op en verbeter ze.

Doe het zo:

De eerste fout is ... (noem de fout); het moet zijn ... (schrijf de verbetering op).

De tweede fout is ... (noem de fout); het moet zijn ... (schrijf de verbetering op).

Gebruik bron 17.

- 1p **35** Naar aanleiding van welke gebeurtenis schreef Kennedy deze brief aan Chroesjtsjov?

- A de blokkade van Berlijn
- B de Cubacrisis
- C de oprichting van het Warschaupact
- D de val van de Berlijnse Muur

- 1p **36** Hieronder staan vier beweringen die te maken hebben met de Tweede Feministische Golf.

In welke bewering is sprake van een **gevolg** van de Tweede Feministische Golf?

- A Het aantal vrouwen dat gebruikmaakt van actief kiesrecht is in de periode 1985-2008 gelijk gebleven.
- B Het aantal vrouwen dat zich meldt op de arbeidsmarkt is in de periode 1985-2008 bijna verdubbeld.
- C Van vrouwen wordt verwacht dat zij kostwinner zijn van hun gezin.
- D Van vrouwen wordt verwacht dat zij zich in dienst stellen van hun gezin.

Gebruik bron 18.

- 2p **37** In de bron gaat het om drie personen: degene die een toespraak houdt, een Arabische president en een president van de Verenigde Staten.

→ Noem de namen van de drie personen.

Doe het zo:

De spreker is ... (noem de naam).

De Arabische president is ... (noem de naam).

De Amerikaanse president is ... (noem de naam).

Gebruik nogmaals bron 18.

- 1p **38** Over welk vredesakkoord gaat het in deze toespraak?
- 2p **39** Iemand beweert dat de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties **democratischer** en **besluitvaardiger** wordt als het vetorecht van de permanente leden wordt afgeschaft.
→ Geef voor beide onderdelen van de bewering een argument.
Doe het zo:
democratischer, want ... (geef argument).
besluitvaardiger, want ... (geef argument).
- 2p **40** **Rond 1990** waren veel mensen in Europa van mening dat het leven in de toekomst alleen maar beter zou worden. **Ruim tien jaar later** nam het vertrouwen af.
→ Noem een politieke gebeurtenis die rond 1990 zorgde voor groot vertrouwen in de toekomst.
→ Noem ook een oorzaak voor het afgenomen vertrouwen ruim tien jaar later.
Doe het zo:
groot vertrouwen rond 1990: ... (noem politieke gebeurtenis).
afgenomen vertrouwen ruim tien jaar later: ... (noem oorzaak afgenomen vertrouwen).
- 1p **41** Hieronder staan vier voorspellingen over Oost-Europa. Ze zijn gedaan door de Amerikaanse veiligheidsdienst in 1990.
1 Alle Oost-Europese landen blijven zich richten op Rusland.
2 De revoluties in Oost-Europa zullen leiden tot steeds meer democratie en markteconomie.
3 Het Warschaupact zal opgeheven worden.
4 Sommige landen zullen eerst grote politieke problemen krijgen en in enkele landen zal er zelfs een burgeroorlog uitbreken.
Drie van de vier voorspellingen zijn uitgekomen.
→ Welke voorspelling is **niet** uitgekomen? Schrijf alleen het juiste nummer op.

Gebruik bron 19.

- 1p **42** Welke kaart hoort bij het jaar 1995?
A kaart 1
B kaart 2
C kaart 3
D kaart 4

1p **43** Hieronder staat een overzicht van enkele Europese instellingen (2011).

instelling	samenstelling	taken
1	één vertegenwoordiger van elke nationale regering van de EU	<ul style="list-style-type: none"> – het vaststellen van Europese wetten – het vaststellen van algemeen beleid
2	één persoon benoemd uit elk EU-land	<ul style="list-style-type: none"> – het dagelijks bestuur van de Europese Unie – het indienen van Europese wetsvoorstellen
3	een aantal vertegenwoordigers uit elk land, afhankelijk van de grootte van dat land	<ul style="list-style-type: none"> – het vaststellen van Europese wetten – het controleren van Europese instellingen – het goedkeuren van begrotingen

In het schema ontbreken de namen van drie instellingen:

- Europese Commissie
- Europees Parlement
- Raad van Ministers

→ Geef per nummer aan welke instelling erbij hoort.

Doe het zo:

Bij 1 hoort: ... (vul naam in van instelling)

(enz. tot en met 3)

Gebruik bron 20.

2p **44** Noem een **historische** reden waarom sommige Russen in 2003 een einde willen maken aan het tentoonstellen van het lichaam van Lenin.
Noem ook een **historische** reden om het lichaam juist te laten liggen.

Doe het zo:

Een einde maken aan het tentoonstellen van het lichaam, omdat ... (noem historische reden).

Het lichaam laten liggen, omdat ... (noem historische reden).

2p **45** In 2010 heeft de NAVO een lijst opgesteld met enkele doelstellingen. In de lijst staan doelstellingen die sinds de oprichting van de NAVO in 1949 hetzelfde zijn gebleven. Het vijandbeeld is echter veranderd vergeleken met 1949.

→ Noem één doelstelling van de NAVO **uit 1949** die hetzelfde is gebleven.

→ Geef daarna aan welke nieuwe vijand erbij gekomen is **vanaf 2001**.

Doe het zo:

Doelstelling uit 1949 die hetzelfde is gebleven: ...

Nieuwe vijand vanaf 2001: ...

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

- 1p **46** Voor websites uit Polen wordt altijd **.pl** gebruikt aan het eind. Een Poolse minister heeft in 2011 musea in de voormalige concentratiekampen in Polen gevraagd de **.pl** achter hun website te wijzigen, bijvoorbeeld van <http://www.auschwitz.org.pl/> in: <http://www.auschwitz.org.net/>.
→ Geef een **politieke** reden waarom de Poolse minister wil dat het websiteadres van Auschwitz gewijzigd wordt.

Gebruik bron 21.

- 2p **47** Zet de zes teksten in de juiste volgorde, van vroeger naar later.
Doe het zo:
Eerst ..., dan ..., dan ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (schrijf de nummers op).

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.